

BURÇIN ORHON

MARIA PUDER OLMAK

DESTEK YAYINLARI: 1463

EDEBİYAT - İNCELEME: 1

BURÇİN ORHON / MARIA PUDER OLMAK

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül

Editör: Cansu Poyraz Karadeniz

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarım: İlknur Muştı

Sayfa Düzeni: Melike Doğan

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Haziran 2021

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-261-5

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

ROMAN KAHRAMANLARI SERİSİ

MARIA PUDER OLMAK

*“Boğulacak kadar yalnızım...
Hasta bir köpek kadar yalnız...”*

BURÇİN ORHON

Sabahattin Ali'nin ölümsüz eseri
Kürk Mantolu Madonna'nın
unutulmaz kahramanı Maria Puder

GİRİŞ

Hocam Hakan Akdoğan’a hangi karakteri yazmalıyım dediğimde, yanıtı hiç düşünmeden verdi: Maria Puder. Kitabı bir solukta (ikinci defa farklı bir gözle) okudum. Çoğu yerde, Maria’yı kendime çok yakın buldum, ancak esas noktada ayrılıyoruz Maria ile. Maria aşk arıyor. Halbuki ben tecrübelerimden dolayı sevgi ararım. Bana göre insanın varacağı son nokta, onu olduğu gibi “seven” bir adamdır.

Aşk kendiliğinden olur. Yani karşınızdakinin şahane bir şey olması gerekmez. Zaten âşık oldunuz mu en şahanesi “o”dur. Âşık olunca insan, en basit hataları hasıraltı eder, daha büyük hatalara kulp bulur, en büyük hataları da görmezden gelir. En yakın arkadaşınız uyarsa bile aklınızdan “Kıskandın mı şekerim?” der, kafa sallar ve yine bildiğinizi okursunuz. Bu “aşk” muhtemelen iki sene civarı sürer. Sonra bir gün bir bakarsınız, haza odun bir beyle berabersiniz.

Bu süre içinde mal bulmuş mağribi misali aceleyle evlenmemişseniz, fazla hasar almadan sıyrılmanız mümkün. Ama ilk aşk ateşi düşünce evlenenler, yaşamlarına sonrasında sevgiye dönüşemeyen bir duyguyla katlanmak zorunda kalıyorlar.

Aşk dengersiz bulurum ben. Çetrefilli iştir. Dengeler şaşar. Hele de benim gibi bodoslama âşık olup ne var ne yok karşınızdakine söylüyorsanız feci bir durumdur. Her devirde erkek, avlanmayı seven bir cinstir. Öyle bir içgüdü ile yaratılmışlar. Bense av yerine konmaya baştan izin vermem, kaçma kovalama filan sevdiğim şeyler değildir. Aşkın yazılmış kanunları; o beş kere aradı, dur ben dört kere arayayım, daha aşkımız yeni, hemen sevdiğimi söylemeyeyim gibi oyunlar benim huyum değildir. Dolayısıyla uğraştırmadan ele geçen bir av olarak hiç kıymetim bilinmemiştir. Bu sebeple, aşktan vazgeçip sevgiye verdim oyumu. İnanın bundan da hiç pişmanlık duymadım.

Aşkın aksine sevgi, karşınızdaki hak ettikçe zamanla oluşur. Kendiliğinden birini gerçekten sevmenize imkân yoktur. Ancak hoşlanmak belki... Sevgi kazanılmak ister. Bu zaman alır. Ve zaman alan işler, özen ister. Bu da hata yapmanıza engel olur. Acele işe karışanları biliyoruz. Halbuki sakın sakın kazanılan sevginin tadına doyum olmaz. Çok badireler atlatsanız bile sevgi öyle çabucak solan bir şey değildir. İçinde hırçın duygular barındır-

maz. Sevgi sağlam bir duygudur. Aşk gibi hormonlara bağlı, değişken bir durum değildir.

Sevince mantığınız yerinde kalır. Delilik yaparsanız bile akli başında delilik yaparsınız. Kaybetmeniz bir hatanıza bakmaz. Dağ gibi durur arkanızda. Ama sanmayın ki aşkı sevmem. Severim. Lakin tercih etmem. Aşk insanı hem mutlu hem mutsuz eder; aynı şarkıyla hem gülebilir, iki gün sonra hüngür hüngür ağlayabilirsiniz. Her minicik jesti türlü anlam yüklersiniz. Basit bir bakış sizi bulutlara çıkarır. Aynı bakış için kilometreler tepersiniz, bakış üzerinizden özensizce kaydı gitti diye içiniz acır. Bir kelimeye bin anlam yüklersiniz. Sonra da beklediğiniz ama gelmeyen kelimeler sizi boğar. Derken basit bir “merhaba” gelir, mutluluktan ağlarsınız. Gözünüzü açınca ilk aklınıza “o” düşer, diyeceklerinizi sıraya koyarsınız. Aklınızda senaryolar yazar, gerçekleşmeyenlerden mutsuz olurken, bir anda hiç aklınıza gelmeyen bir şey olur ve yine balon gibi havalanırsınız.

Çok tehlikelidir aşk. Olmadık şeyler yaptırır. Aşk çıkınca devreden, bir de bu yaptıklarınızın ıstırabı sarar. Neden öyle dedim, neden öyle yaptım?... Hiç kendinize uymayan şeylere attığınız imza yakanızı bırakmaz. Hele bir de bu “kahraman” berbat biri çıkmışsa, “Nasıl oldu da böyle birine bu kadar değer verdim?” diye kendinizi daha da yerden yere vurursunuz.

Keçiboynuzu misalidir aşk. Minicik bir bal gelecek diye odun kemirmek akıl işi değil. Belki de Maria bu yüzden o kadar ince eleyip sık dokuyor. Ama her ne kadar Maria'yı çok sevsem de aşk konusunda ona katılmıyorum.

Diğer birçok yönden benzeriz. Ben de tüm kartlarımı sererim en baştan. Hata, kusur ne varsa... İsterim ki bunlara rağmen sevileyim. Dürüstlük kısmında da benzeşiyoruz. Ancak bu benim keşke değişirebilsem dediğim bir huyumdur. Maria'nın aksine, ben hayatıma çok insan alırım. İnsanlar kusurludur. Bunu bilirim ve değiştirmeden kabul ederim. Aynı kabulü karşımdan da beklerim. Maria ise eliyor hayatından. Değerli bulmadıklarıyla zaman kaybetmiyor. Ben onun kadar yalnızlığa dayanamazdım. Farklı bir insan olduğunuzda bunun getirdikleriyle de başa çıkmayı öğrenmeniz gerekir. Herkes şeffaf olamaz. Bunu beklemek gereksiz.

Maria olmak cesaret ister. Ben de oldukça cesurum, ama o kadar değil. Genel geçer kurallara aldırmam aslında. Klişeleri de sevmem. Belli yaşta evlenmek, iki çocuk sahibi olmak ideal gelir insanlara, bana gelmez. Hatta evlilik şart bile değildir bence. İsteyen çocuk sahibi olabilir ve pekâlâ da kendi başına yetiştirebilir. Aile kurmak konforludur. Kabul. Ama kuramıyorsan, ne diye çocuk sahibi olamayacakmışsın ki?

Belli ki Maria benden daha erdemli ve çok açık ara daha iyi kalpli. Ama nedense yine de romanı okuduğum sürece kendimi kız kardeşimi bulmuş gibi hissettim. Maria kalbime, ruhuma dokundu sürekli. Üzülünce üzuldüm, hatta tırnaklarımı kemirdim. Tanışmak, teselli etmek istedim. Maria çok özel bir kadın. Onun hayatında olup, bir şekilde değer kazanmak istedim. Ona ne kadar değerli olduğunu, yalnız olmadığını söyleyip üzüntüsünün bir kısmını kendi sırtıma almak istedim.

Kimseden yardım eli istemeyen insanlar, aslında çok çaresiz olurlar ve fazlasıyla yıpranırlar. Kendinizi acındırmamak için içinizde barındırdığınız duygular, olaylar sürekli sizi daha derine çeker. Şikâyetçi insanlar, yakındıkları konuları kelimelere bağlayıp ortalığa saçtıklarından hafiflerken, yakınmayı sevmeyenler ne var ne yok sineye çeker, zamanla sine ağırlaşır, mutsuzluk kalınlaşır. Eğer biraz zekiyseniz, derdinizi aslında kimsenin anlayamayacağını da bilirsiniz. İnsanların yalandan “Vah vah, hay Allah!” demeleri sizin içinizi hafifletmez. Aksine. Bu sebepten paylaşmazsınız. Hele bir de “ben olsam”cılar vardır ki daha beter. Onlar iki dakikada çözerler işi, tamamen kendi perspektiflerine göre tabii. Aslında tavsiyelerinin size bir liralık faydası olmaz. Zaten durumu da tam kavrayamamışlardır.

Sözün özü, Maria’nın zorlu yaşamı, hangi devirde yaşarsa yaşasın aynı şekilde olurdu. Onca dürüstlük, insanların genelinin hazmedeceği bir durum değil. Tecrübeyle sabittir.

"Göreceksiniz ya... Ben bu dünyadan ziyade
kafamın içinde yaşayan bir insanım...
Hakiki hayatım benim için can sıkıcı bir rüyadan
başka bir şey değildir..."

BURÇİN ORHON: Neden çocukluğunu yaşamayı seçmedin?

MARIA PUDE: Ah ne tatlısın Burçin, sanki öyle bir seçeneğim varmış gibi... Babam ben daha küçükken öldü, annemse karakter olarak zayıf bir kadındı... Çocuk olma gibi bir lüksüm yoktu.

B.O. Belki bu sorumlulukta olmasaydın, çocukluk yapsaydın, annen daha farklı davranırdı. Kim yedi yaşında bir çocuktan ebeveyn olmasını bekleyebilir ki?

M.P. Sen o zamanları bilmiyorsun tabii. Savaş zamanı, kimse kimsenin umurunda değil. Kaldı ki Yahudi bir kız çocuğu...

B.O. Ama birinden çocukluğunu çalmak büyük haksızlık.

M.P. Hayır, hayat böyledir. Sana bir şeyler yükler ve uzaktan bakar, bakalım ne kadarıyla başa çıkabiliyorsun? Başa çıkabildiysen sana bir armağan verir. Başa çıkamadıysan başka bir köşeye kadar sürüklenir durursun. Haksızlık değildir. Hayatın seni denemesidir. Hayatın boyunca yaşayacağın pek çok sınavın ilki ya da ikincisi ya da üçüncüsüdür.

B.O. Böyle düşündüğün için mi sen de herkesi sınıyorsun?

M.P. Ben sınıamıyorum. Eliyorum. Zaman değerli. Kimsenin zamanını boşa harcamamak için eliyor ve bir yenisine geçiyorum.

B.O. Yine de eğer çocukken biraz çocukluk yapsaydın, yetişkin hayatında sanki daha mutlu olurdun. Kim şımartılmak istemez ki Maria?

M.P. Burçin, ben yalancı şımartılmaya hep karşı durdum. Eğer çocukluk yapsaydım, annem belki mecbur kalıp annelik yapacak, saçımı okşayıp, “Neyin var, üzgün müsün?” diye soracaktı. Ama ben bilecektim, sadece zorunlu hissettiği için ilgileniyor. Bu senin deyimimle “şımartılmak” olmayacaktı, katlanmak olacaktı. Ve hayır, kimsenin bana katlanmasını asla kabul edemem.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde, Almanya’da küçük bir kız çocuğu düşünün. Babası Yahudi. Prag doğumlu. Her ne kadar dinini değiştirmiş olsa da damga vurulmuş bir kere. Yedi yaşında babasının kaybıyla başlıyor bugünkü Maria’nın şekillenmesi. Babasının genç yaşta ölümü, Maria’nın zaten kolay olmayan hayatını iyice zorlaştırmış. Babasının ölümüyle alakalı olumlu tek şey, babasından kalan parayla iyi bir eğitim almayı başarmış olmasıdır. Resim akademisi mezunudur, fakat ressamlıktan yeterince

para kazanamadığı için, şehrin ünlü bir kabaresinde keman çalıp şarkı söyleyerek kazandığı parayla hem annesinin hem kendisinin geçimini sağlamıştır. Kocasından ayaklarının üzerinde nasıl duracağını bilmeyen bir annenin yükü, Maria'nın erken yaşta karakterinin yoğrulmasına sebep olmuş.

Önce şunu bilmelisiniz ki Maria, kendi sandığı gibi değil pek. İlerleyen yaşlarında yer yer kendisiyle ilgili, belki çevrenin de etkisiyle yanlış kanaate varıyor. Babasının kaybıyla, erkek egemen dünyadan koptuğu için karakterinin bu şekilde, kendi halinde yoğrulduğuna inanıyor. Zamana uymayan davranışlarını da kendi hatası olarak yorumluyor. Ve kimseyi sevememesini kendi defosu olarak kabul ediyor. Halbuki sadece standartları yüksek.

Aradığı gibi bir erkek bulamamış Raif'e kadar. Maria zeki bir çocuk aslında. Başka türlü nasıl o kadar olumsuz başladığı hayatını sürdürebilirdi ki? Annesi tipik zamane kadını: Pasif, idare edilmeye müsait, ailesinin yönetiminden çıkıp kocasının iradesine boyun eğmiş. Kocasından denklemde çıkınca iyice âciz, işlevsiz hale gelmiş ve Maria'nın kendi kendine büyümesine seyirci kalmış. Belli ki kızının küçük yaşta idareyi ele alması ona hiç saçma gelmemiş ve kızına destek olmak aklından bile geçmemiş. Nasıl bir yük yüklediğinin farkına varması için yetişme tarzı müsa-it değil. İdare edilmek onun için doğal bir süreç.

Anladığımız kadarıyla Maria annesine hep iyi davranmasına karşın, asla takdir ettiği, gurur duyduğu bir kişi değil. Ömrünü annesinin tam tersi olmaya adıyor. Yetişkinliğinde dahi annesiyle yaşayan Maria Puder, onun her zaman kendisine muhtaç zayıf bir kadın olduğunu düşünüyor. Aslında bu durum için annesinden çok, onu kendisine bağımlı hale getiren babasını suçluyor. Bu yüzden ona göre hiçbir kadın, bir erkeğe bağımlı yaşamamalıdır.

Maria'nın çocukluğuyla ilgili hayatında en eksik şey, bir rol model. Ona doğruyu yanlış dikt edecek kimse olmadığı için en temel karakteristik özelliklerini, doğru olduğunu bildiği tek olgudan, doğadan alıyor. Doğadaki düzen, gereklilik ve yalnlık, hayatını şekillendirecek karakterinin inşasına katılıyor. Yaşamının ileri aşamasında da bu temeller asla değişmiyor.

Maddi durumlarının iyi olmaması, savaş zamanında onu hastabakıcılık yapmak zorunda bırakıyor ki gördüklerinin bugün bildiğimiz Maria üzerinde birçok etkisi olduğuna eminim. Her ne kadar kitapta bahsedilmese de düşünsenize; hayatın pembe olduğuna inanmanızın en doğal olduğu yaş aralığında, gördüğünüz onca ölüm ve hastalık... Yakıştıramadığınız yaşlarda hayattan koparılmış yaşıtlarınız ya da koşması, zıplaması doğal genç bir bedenin, ömrünün geri kalanını tek kol ya da bacakla geçirecek olduğunu bilmenin ağırlığı... Akranlarının ölümü anlama-

dığı, bilmediği, kabul etmediği yaşlarda, Maria'nın görmüş olması muhtemel onca felaket, şüphesiz ki onu derinden etkilemiştir.

Okulda da yüzü gülmemiş Maria'nın. Arkadaşlar tarafından rağbet görmemek aslında bugün bile yaşanan üzücü durumlardandır. Nedense kızlar kendileri gibi olmayan Maria'yı, biraz çaba sarf edip tanımak yerine, kolaylarına geldiği için dışlıyorlar. Annesinin zayıf karakterinin etkisiyle, kadınların hep avlanabilir ve âciz yaratıklar olmasına son derece karşı olan Maria, okulda arkadaşlarının böyle kadınlar olma yolundaki davranışlarına son derece tiksinti ve aşağılamayla bakıyor. Onlar gibi davranmayı reddetmesi, diğerlerinin ondan çekinmesine sebep oluyor. Kendi dengelerinin bozulmamasını sağlamak ve durumu sorgulamalarına sebep yaratmamak adına, Maria'yı kendi "normal" alanlarının dışına itiyorlar.

"Kız arkadaşlarım benimle ahbablık etmeyi ve fikirlerimi kabul etmeyi zevklerine ve rahatlarına aykırı buldular."

